

Екологічне право

УДК 341.231:502.1

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.19435060>

**Екологічний due diligence як інструмент реалізації екологічної політики
та управління екологічними ризиками: теоретико-правові засади та
перспективи для України у повоєнному відновленні**

Власенко Юлія Леонідівна,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри екологічного права,

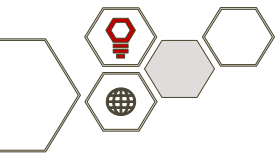
Навчально-науковий інститут права Київського національного

університету імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна,

<https://orcid.org/0000-0002-7494-2960>

Прийнято: 12.03.2026 | Опубліковано: 30.03.2026

Анотація. Метою статті є комплексне дослідження сутності екологічного due diligence як інструменту реалізації екологічної політики та управління екологічними ризиками, аналіз сучасного нормативно-правового регулювання у Європейському Союзі та Україні, а також визначення перспектив його впровадження в умовах євроінтеграції та повоєнного відновлення держави. Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові та спеціально-юридичні методи пізнання, зокрема: діалектичний метод – для аналізу розвитку правового регулювання екологічних відносин; системно-структурний – для дослідження місця екологічного due diligence у системі екологічного управління; порівняльно-правовий – для зіставлення національного законодавства України з правом

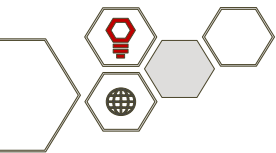

Європейського Союзу та споріднених термінів; формально-юридичний – для аналізу нормативно-правових актів; а також метод узагальнення – для формування наукових висновків.

У статті обґрунтовано, що екологічний due diligence є комплексною процедурою оцінки екологічних ризиків, яка забезпечує інвесторів достовірною інформацією про екологічні наслідки діяльності підприємств та сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень. Встановлено, що в Україні відсутнє належне нормативне закріплення цієї процедури, що зумовлює необхідність її імплементації з урахуванням європейського досвіду. Проаналізовано взаємозв'язок екологічного due diligence із механізмами екологічного контролю, такими як оцінка впливу на довкілля, стратегічна екологічна оцінка та екологічний аудит. Доведено, що екологічний due diligence має ширший функціональний зміст та інтегрує елементи оцінки екологічних, правових і економічних ризиків. Розглянуто вплив концепції ESG на розвиток корпоративної відповідальності та обґрунтовано її значення для формування сучасної екологічної політики.

Зроблено висновок, що впровадження екологічного due diligence в Україні є необхідною умовою забезпечення екологічної безпеки, підвищення інвестиційної привабливості та гармонізації національного законодавства з правом Європейського Союзу. Запропоновано розглядати екологічний due diligence як один з інструментів екологічної політики та елемент управління екологічними ризиками у процесі повоєнного відновлення держави, що сприятиме реалізації принципів сталого розвитку та інтеграції України до європейського еколого-правового простору.

Ключові слова: due diligence, екологічна політика, екологічне управління, екологічні ризики, ESG, повоєнне відновлення, гармонізація, інтеграція законодавства.

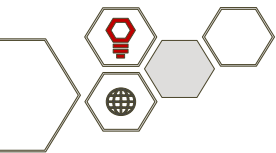
Environmental Due Diligence as an Instrument for the Implementation of Environmental Policy and Environmental Risk Management: Theoretical and Legal Foundations and Prospects for Ukraine in Post-War Recovery

Yuliia Vlasenko,

Candidate of Law, Associate Professor, Associate Professor at the
Environmental Law Department,
Educational and Scientific Institute of Law,
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-7494-2960>

Abstract. The purpose of the article is a comprehensive study of the essence of environmental due diligence as a tool for implementing environmental policy and managing environmental risks, an analysis of modern regulatory and legal regulation in the European Union and Ukraine, as well as determining the prospects for its implementation in the conditions of European integration and post-war reconstruction of the state. The methodological basis of the study is general scientific and special legal methods of cognition, in particular: the dialectical method - for analyzing the development of legal regulation of environmental relations; system-structural - for studying the place of environmental due diligence in the environmental management system; comparative legal - for comparing the national legislation of Ukraine with the law of the European Union and related terms; formal-legal - for analyzing regulatory and legal acts; and the generalization method - for forming scientific conclusions.

The article substantiates that environmental due diligence is a comprehensive procedure for assessing environmental risks, which provides investors with reliable information about the environmental consequences of enterprise activities and contributes to making informed management decisions. It

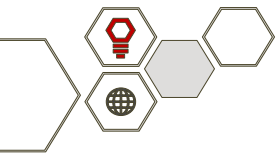

is established that Ukraine lacks proper regulatory support for this procedure, which necessitates its implementation taking into account European experience. The relationship between environmental due diligence and environmental control mechanisms, such as environmental impact assessment, strategic environmental assessment and environmental audit, is analyzed. It is proven that environmental due diligence has a broader functional content and integrates elements of environmental, legal and economic risk assessment. The impact of the ESG concept on the development of corporate responsibility is considered and its importance for the formation of modern environmental policy is substantiated.

It is concluded that the implementation of environmental due diligence in Ukraine is a necessary condition for ensuring environmental safety, increasing investment attractiveness and harmonizing national legislation with European Union law. It is proposed to consider environmental due diligence as a key tool for managing environmental risks in the process of post-war reconstruction of the state, which will contribute to the implementation of the principles of sustainable development and integration of Ukraine into the European economic space.

Keywords: due diligence, environmental policy, environmental management, environmental risks, ESG, post-war recovery, harmonization, integration of legislation.

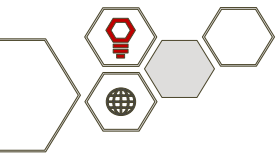
Постановка проблеми. Повномасштабна військова агресія проти України спричинила масштабні екологічні шкідливі наслідки та значні втрати інфраструктури і промислових об'єктів. Водночас у процесі повоєнного відновлення держава потребуватиме значних обсягів інвестицій, які за оцінками міжнародних організацій можуть перевищувати сотні мільярдів доларів США. У цих умовах особливого значення набуває формування ефективних механізмів оцінки екологічних ризиків при реалізації інвестиційних проєктів та здійсненні корпоративних угод.

Одним із таких інструментів є процедура *due diligence*, що передбачає комплексну перевірку діяльності компанії перед укладенням інвестиційних угод, придбанням активів або здійсненням інших господарських операцій. Особливу роль у сучасних умовах відіграє саме екологічний *due diligence*, який спрямований на виявлення та оцінку потенційних екологічних ризиків діяльності підприємств, що зумовлено як глобалізаційними процесами, так і посиленням вимог корпоративної відповідальності. В умовах активної фази військових дій держава вже сьогодні повинна приймати стратегічні рішення щодо планування відновлення та здійснювати заходи, що забезпечують поступову та ефективну реалізацію програми відбудови, включаючи екологічний аспект.

Актуальність цієї проблематики зумовлена також необхідністю інтеграції країни до правового простору Європейського Союзу та формування ефективної екологічної політики, яка б враховувала міжнародні стандарти та принципи сталого розвитку. У Європейському Союзі наразі відбувається активне формування нормативної бази корпоративної екологічної відповідальності, що може бути дороговказом для України.

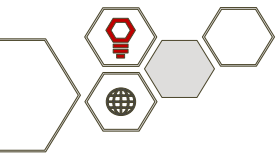
Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній юридичній та економічній науці значна увага приділяється питанням правового забезпечення екологічної безпеки, екологічного контролю, екологічного аудиту та впровадження принципів сталого розвитку у діяльність суб'єктів господарювання. Це зумовлено посиленням антропогенного навантаження на довкілля, глобалізаційними процесами, а також інтеграцією України до еколого - правового простору Європейського Союзу. Проблематика *due diligence*, а саме його необхідної екологічної складової також активно досліджується у сучасній юридичній та економічній літературі. Значна кількість наукових праць присвячена ролі цього механізму у забезпеченні

корпоративної відповідальності та управлінні ризиками інвестиційної діяльності [1; 2; 3].

У наукових дослідженнях Назаренко І. та Орехова А. *due diligence* розглядається як система заходів, спрямованих на всебічну перевірку законності та економічної доцільності інвестиційних рішень [3; с. 362-363]. Зокрема, у дослідженнях, присвячених міжнародному екологічному праву та корпоративній відповідальності, підкреслюється, що екологічний *due diligence* поступово стає одним із ключових інструментів інтеграції екологічних стандартів у корпоративне управління. Зокрема, відповідні підходи розглядаються у працях Боннітча Дж. та Маккоркуодейл щодо бізнесу, прав людини та сталого розвитку [4; с. 899–919].

Особлива увага приділяється інтеграції цього інструменту у сучасні концепції корпоративного управління, зокрема ESG (Environmental, Social, Governance). Сучасні дослідження також підкреслюють зв'язок між екологічним *due diligence* та ESG-підходами та їх роль в процесі повоєнного відновлення [5; 6]. Аналіз ESG-оцінок європейських компаній свідчить про суттєву диференціацію рівня екологічної відповідальності залежно від галузі та регіону, що безпосередньо впливає на інвестиційні рішення та політику сталого розвитку [9; с. 455]. Одним із важливих інструментів оцінки екологічних ризиків діяльності підприємств є екологічний аудит, який розглядається як елемент системи екологічного управління і контролю. Зокрема, у дослідженні О. Будько та О. Кіріченка [7; с. 41–47] підкреслюється, що екологічний аудит виступає важливим інструментом оцінювання відповідності господарської діяльності підприємств вимогам природоохоронного законодавства та принципам екологічного менеджменту. Автори зазначають, що основною метою такого аудиту є виявлення екологічних ризиків, а також розроблення заходів щодо їх мінімізації. Окремим напрямом досліджень можна визначити також і "грінвошінг" [8],

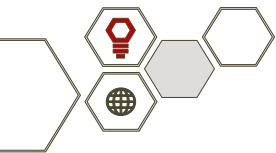

який визначають як маніпулятивне використання екологічної зеленої риторики з метою підвищення репутації компаній. У цьому контексті науковці обґрунтовують необхідність посилення механізмів due diligence та запровадження жорсткіших стандартів корпоративної відповідальності [9; с. 456]. Таким чином, сучасна наукова література засвідчує зростання ролі екологічного due diligence як ключового інструменту забезпечення сталого розвитку та екологічної безпеки.

Попри значну кількість наукових досліджень, *залишається низка невирішених проблем*. По-перше, на нормативному рівні в Україні відсутнє чітке визначення поняття due diligence, а також не сформовано єдиного підходу до його застосування у сфері екологічного права. По-друге, існуючі механізми екологічного контролю (ОВД, СЕО, екологічний аудит) не охоплюють усіх аспектів оцінки екологічних ризиків, які передбачає процедура due diligence. По-третє, недостатньо дослідженим залишається питання інтеграції екологічного due diligence у систему корпоративного управління та інвестиційного процесу в умовах повоєнного відновлення. По-четверте, потребує подальшого наукового обґрунтування питання гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами у сфері корпоративної екологічної відповідальності.

Метою статті є: дослідження сутності екологічного due diligence; аналіз сучасного нормативного регулювання у Європейському Союзі та Україні; визначення ролі екологічного due diligence у процесі прийняття управлінських рішень у бізнесі; обґрунтування необхідності його впровадження у національну правову систему.

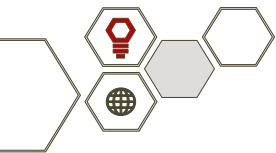
Виклад основного матеріалу дослідження. Навіть в умовах активної фази військових дій держава повинна приймати стратегічні рішення щодо планування відновлення та здійснювати заходи, що забезпечують поступову та ефективну реалізацію програми відбудови, включаючи екологічний

аспект. Створена Національна рада з відновлення України відповідно до Указу Президента від 21 квітня 2022 року № 266/2022 [10] визначила стратегічні пріоритети та розробила План відновлення держави [11], що включає 24 робочі групи та передбачає інтеграцію екологічної політики до всіх реформ та інвестиційних проєктів.

Особлива увага у Плані відновлення держави приділяється екологічній безпеці, що передбачає не лише забезпечення відповідності національного законодавства європейським стандартам, але й інтеграцію екологічного компонента до системи корпоративного управління та інвестиційного процесу, що відповідає цілям Європейського зеленого курсу який передбачає досягнення кліматичної нейтральності Європейського Союзу до 2050 року та інтеграцію екологічних вимог у всі сфери економічної діяльності [12].

Реалізація завдань і проєктів Плану відновлення України у напрямі «Екологічна безпека» покликана забезпечити послідовне впровадження державної екологічної політики відповідно до євроінтеграційного курсу розвитку України та цілей Європейського зеленого курсу, а також інтеграцію екологічної складової до всіх реформ і програм повоєнного відновлення держави на засадах сталого розвитку [11]. Зазначений План відновлення ґрунтується на п'яти базових принципах, серед яких: невідкладність початку відновлювальних процесів із забезпеченням їх поетапного розвитку; формування справедливого добробуту; поглиблення інтеграції до Європейського Союзу; реалізація підходу «відбудувати краще, ніж було» як на національному, так і на регіональному рівнях; а також активізація залучення приватних інвестицій [11]. Узгодження процесів повоєнного відновлення із підготовкою до набуття членства в Європейському Союзі та імплементацією цілей Європейського зеленого курсу об'єктивно зумовлює необхідність залучення значних обсягів інвестиційних ресурсів.

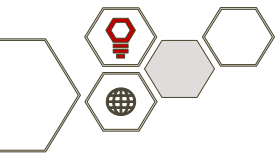

Відповідно до оцінок Світового банку та Міністерства економіки України, загальний обсяг фінансових потреб на відновлення держави становить щонайменше 411 млрд доларів США, але наразі ця сума значно збільшується з кожним новим роком війни [13]. У процесі розроблення та доопрацювання Плану відновлення українські урядові інституції та експертне середовище здійснювали ґрунтовний аналіз міжнародного досвіду повоєнної реконструкції різних держав із метою адаптації найкращих практик до сучасних викликів та специфіки національного розвитку.

З огляду на зазначене, забезпечення ефективного залучення інвестицій потребує впровадження дієвих механізмів мінімізації ризиків, пов'язаних з укладенням інвестиційних угод і збереженням фінансових ресурсів у процесі їх використання. Одним із таких механізмів є проведення комплексного due diligence, тобто проведення комплексної перевірки діяльності підприємств, яка передбачає всебічний аналіз організаційних, правових, економічних та екологічних аспектів їх функціонування, що дозволяє підвищити обґрунтованість управлінських рішень та забезпечити належний рівень інвестиційної безпеки [3].

Термін «due diligence» у перекладі з англійської мови означає «належна обачність» або «належна перевірка» і використовується у міжнародній практиці як інструмент збору та аналізу інформації про бізнес-об'єкт перед укладанням контракту, придбанням активів або інвестиційним рішенням [1]. Дане поняття охоплює систему заходів, спрямованих на всебічну оцінку законності, фінансової та комерційної привабливості планової угоди, а також на виявлення і мінімізацію потенційних ризиків для інвестора

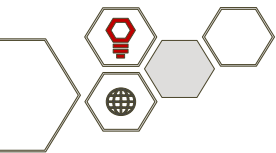
Багато корпоративних угод наразі пов'язані з екологічними ризиками. Так, забруднені ґрунт, вода і повітря, небезпечні речовини та відходи, претензії з боку громадськості та органів влади, репутаційні ризики можуть бути успадковані покупцем бізнесу при його покупці від попереднього

власника. Екологічний due diligence є спеціалізованим різновидом такої перевірки, який передбачає: аналіз дотримання екологічного законодавства; оцінку стану довкілля на території підприємства; виявлення джерел забруднення; оцінку потенційних витрат на ліквідацію екологічної шкоди; аналіз екологічних ризиків для інвестора. Основною метою проведення екологічного due diligence є забезпечення інвестора достовірною інформацією про можливі екологічні наслідки діяльності підприємства. Застосування цієї процедури дозволяє: запобігти придбанню активів із прихованими екологічними проблемами; оцінити потенційні фінансові витрати на ліквідацію екологічної шкоди; уникнути репутаційних втрат.

У практиці корпоративних угод екологічний due diligence часто використовується у процесі: злиття та поглинання компаній; приватизації підприємств; залучення інвестицій; фінансування великих інфраструктурних проєктів. Метою проведення даної процедури екологічного дью ділідженса є забезпечення замовника (інвестора) повною і достовірною інформацією про екологічні і соціальні впливи окремого проєкту чи бізнесу, зокрема про: поточний екологічний стан матеріальних активів; відповідність вимогам національного законодавства, певним міжнародним стандартам і кращим світовим практикам; ефективність існуючої системи екологічного управління; величину потенційних екологічних ризиків і значимість їх потенційних наслідків для суспільства чи природи; загальний рівень відповідальності в екологічному та соціальному вимірах [3; с. 364].

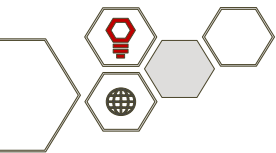
Проведення екологічного дью ділідженса також зумовлює інформоване прийняття рішень, тобто дозволяє покупцеві уникати небажаних ситуацій, пов'язаних зі: зниженням вартості активів з екологічних причин; необхідністю відшкодування екологічного збитку в результаті придбання прав власності на відповідні матеріальні активи (кошти за проведення рекультивації забруднених земель, видалення небезпечних відходів та

отруйних речовин тощо); репутаційні втрати, які трапляються в результаті зв'язків з компаніями, які демонструють низький рівень екологічної та соціальної відповідальності [3; с. 365].

Екологічний due diligence спрямований на забезпечення інвестора повною і достовірною інформацією про екологічні та соціальні наслідки діяльності підприємства, включаючи стан довкілля на території підприємства, відповідність національному законодавству та міжнародним стандартам, наявність джерел забруднення, ефективність системи екологічного управління та потенційні фінансові витрати на ліквідацію екологічної шкоди [2; с. 25]. Реалізація цієї процедури дозволяє інвестору ухвалювати обґрунтовані рішення, уникати придбання активів із прихованими екологічними проблемами та запобігати репутаційним втратам. Особливо важливим є оцінювання ризиків, пов'язаних із забрудненням ґрунту, води та повітря, наявністю небезпечних відходів та претензій з боку громадськості або органів влади.

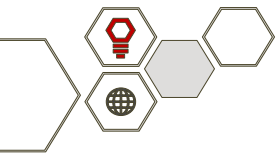
Правова система України містить низку механізмів, які частково виконують функції, подібні до екологічного due diligence. До таких механізмів належать інструменти екологічної політики, спрямовані на оцінку впливу господарської діяльності на довкілля та запобігання екологічним ризикам. Одним із ключових інструментів є оцінка впливу на довкілля (далі - ОВД). Відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23 травня 2017 року № 2059-VIII [14], ОВД є процедурою визначення, опису та оцінки можливого впливу планованої діяльності на довкілля. Метою цієї процедури є врахування екологічних факторів під час прийняття рішень щодо провадження господарської діяльності. ОВД передбачає підготовку звіту про вплив на довкілля, проведення громадських обговорень та врахування екологічних аспектів під час ухвалення управлінських рішень. Таким чином, ця процедура забезпечує превентивний контроль екологічних

ризиків ще на етапі планування господарської діяльності. Іншим важливим інструментом є стратегічна екологічна оцінка (далі-СЕО), яка регулюється Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20 березня 2018 року № 2354-VIII [15]. СЕО застосовується до державних стратегій, програм і планів розвитку та передбачає оцінку їх потенційного впливу на довкілля.

Також важливим елементом системи екологічного управління є екологічний аудит, який регулюється Законом України «Про екологічний аудит» від 24 червня 2004 року № 1862-IV [16]. Екологічний аудит передбачає документально оформлений системний процес оцінювання відповідності діяльності підприємств вимогам природоохоронного законодавства. Необхідно зазначити, що екологічний due diligence не слід ототожнювати з екологічним аудитом. Відповідно до Закону України «Про екологічний аудит», метою аудиту є перевірка дотримання законодавства про охорону навколишнього природного середовища у процесі господарської діяльності [16], тоді як основна мета екологічного due diligence полягає у превентивному зборі та аналізі інформації про об'єкт для оцінки потенційних ризиків та розроблення заходів їх мінімізації. У цьому сенсі екологічний due diligence може розглядатися як супутня послуга аудиту, що включає підготовку та аналіз інформації відповідно до міжнародних стандартів аудиту [7; с. 42].

У науковій літературі також наголошується на важливості комплексного підходу до управління екологічними ризиками підприємств. Зокрема, Я. Самусевич, І. Теницька та Д. Новикова відзначають, що ефективне управління довкіллям реалізується через систему взаємопов'язаних інструментів, серед яких ключове місце займають екологічний контроль, моніторинг та аудит. Автори підкреслюють, що ці механізми дозволяють оцінити вплив господарської діяльності на довкілля та запобігти негативним наслідкам для природного середовища. [17; с. 196].

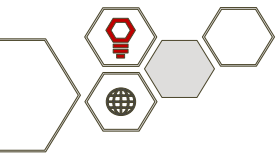

Водночас у сучасній науці активно розвивається концепція ESG (Environmental, Social, Governance), яка передбачає оцінку діяльності компаній за екологічними, соціальними та управлінськими критеріями [18]. У зарубіжній та національній літературі також розглядається безпосередній зв'язок due diligence із принципами ESG (Environmental, Social, Governance) [4; 5;6], що дозволяє здійснювати оцінку нефінансової діяльності підприємств та інтегрувати її до стратегій корпоративної відповідальності.

Застосування ESG-підходів поступово поширюється і в Україні. Зокрема, українські компанії дедалі частіше впроваджують нефінансову звітність та політику сталого розвитку, що відповідає міжнародним стандартам корпоративної відповідальності. У цьому контексті запровадження механізмів екологічного due diligence може стати важливим елементом реформування національного законодавства у сфері екологічного управління та забезпечення сталого розвитку.

У контексті євроінтеграції України особливу увагу слід приділяти гармонізації національного законодавства з європейськими директивами щодо належної перевірки сталого розвитку. Основними напрямками цієї гармонізації є: імплементація директив ЄС у сфері екологічної політики; розвиток системи оцінки впливу на довкілля; запровадження систем екологічного управління; впровадження ESG-звітності для підприємств. У цьому аспекті особливо важливим є впровадження стандартів корпоративної звітності зі сталого розвитку, які сприятимуть підвищенню інвестиційної привабливості українського бізнесу та його інтеграції у європейський економічний простір [19, с. 109].

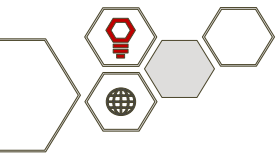
Зокрема, Директива ЄС 2024/1760 від 13 червня 2024 року Європейського Парламенту та Ради щодо комплексної перевірки корпоративної стійкості та внесення змін до Директиви (ЄС) 2019/1937 та Регламенту (ЄС) 2023/2859 встановлює обов'язок компаній ідентифікувати

та усувати негативний вплив їх діяльності на довкілля та права людини [20]. Це створює правові передумови для впровадження екологічного due diligence як невід'ємної частини корпоративної політики та стратегії сталого розвитку, що є актуальним і для України у процесі повоєнного відновлення, оскільки значна частина територій країни зазнала екологічного забруднення внаслідок бойових дій.

Важливим елементом сучасної екологічної політики ЄС є Директива щодо корпоративної звітності зі сталого розвитку (далі – CSRD), ухвалена у 2022 році [22]. Зокрема, Директива зобов'язує компанії розкривати інформацію не лише про фінансові результати діяльності, але й про екологічний вплив, соціальні аспекти діяльності, систему корпоративного управління. Для практичної реалізації вимог CSRD Європейська комісія розробила Європейські стандарти звітності зі сталого розвитку (ESRS). Ці стандарти регламентують структуру та зміст ESG-звітності підприємств і включають: розкриття інформації про викиди парникових газів; використання природних ресурсів; вплив на біорізноманіття; соціальну політику підприємства; управління ризиками сталого розвитку. Впровадження ESRS спрямоване на підвищення прозорості діяльності компаній і створення єдиної системи оцінки сталого розвитку бізнесу. Україна активно адаптує національне законодавство до екологічних стандартів Європейського Союзу [21].

В умовах формування стратегії відбудови держава повинна забезпечити нормативно-правові та організаційні умови для проведення екологічного due diligence, включаючи визначення процедур, розробку національних стандартів перевірки підприємств, інтеграцію принципів ESG у корпоративне управління, а також законодавче врегулювання питань екологічного страхування [17, с. 198].

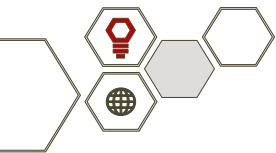

Крім того, правові аспекти впровадження ESG-стратегій у діяльність підприємств активно досліджуються в міжнародній науковій літературі. Так, у звіті OECD підкреслюється, що інтеграція ESG-підходів є важливим елементом сучасної корпоративної політики та сприяє забезпеченню сталого розвитку, підвищенню інвестиційної привабливості та мінімізації ризиків&

Таким чином, аналіз наукових досліджень свідчить про зростання інтересу науковців до проблем правового регулювання екологічного аудиту, оцінки екологічних ризиків та впровадження ESG-підходів у діяльність підприємств. Водночас питання екологічного due diligence як комплексної процедури оцінки екологічних ризиків інвестиційних проєктів та господарської діяльності підприємств залишаються недостатньо дослідженими у вітчизняній правовій науці. Це зумовлює необхідність подальших наукових досліджень у цьому напрямі, зокрема щодо формування нормативно-правових механізмів його впровадження в Україні з урахуванням європейського досвіду. На нашу думку, екологічний due diligence виступає саме тим інструментом реалізації екологічної політики, що дозволяє оцінити та мінімізувати екологічні ризики, забезпечити прозорість діяльності підприємств, підвищити інвестиційну привабливість та запровадити принципи корпоративної соціальної відповідальності в умовах євроінтеграції та повоєнного відновлення України.

Висновки

У результаті проведеного дослідження встановлено, що екологічний due diligence набуває особливої актуальності в умовах повоєнного відновлення України, оскільки виступає ефективним інструментом мінімізації екологічних ризиків у процесі реалізації інвестиційних проєктів та здійснення корпоративних угод. З огляду на значні обсяги фінансових ресурсів, необхідних для відбудови держави, забезпечення належного рівня

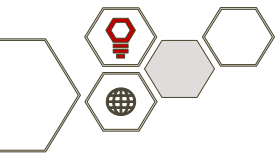

екологічної безпеки та прозорості інвестиційних процесів є ключовою передумовою сталого розвитку.

Доведено, що існуючі в Україні механізми екологічного контролю, зокрема оцінка впливу на довкілля, стратегічна екологічна оцінка та екологічний аудит, хоча і виконують важливі функції, однак не охоплюють усіх аспектів комплексної оцінки екологічних ризиків, які забезпечує процедура due diligence. У цьому контексті екологічний due diligence слід розглядати як інтеграційний інструмент, що поєднує елементи правового, економічного та екологічного аналізу діяльності підприємств.

Особливого значення набуває необхідність гармонізації національного законодавства із правом Європейського Союзу, зокрема у сфері корпоративної екологічної відповідальності та належної перевірки сталого розвитку. Імплементація відповідних директив ЄС, зокрема Директиви щодо комплексної перевірки корпоративної стійкості, Директива щодо корпоративної звітності зі сталого розвитку та розроблених Європейських стандарти звітності зі сталого розвитку, створює передумови для запровадження системних механізмів екологічного due diligence у національне право.

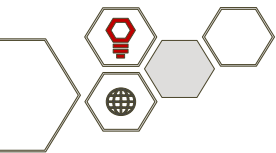
Встановлено, що інтеграція принципів ESG у систему корпоративного управління та інвестиційної діяльності сприятиме підвищенню інвестиційної привабливості українських підприємств, забезпеченню прозорості їх діяльності та зниженню екологічних і репутаційних ризиків. Водночас необхідним є подальше нормативно-правове врегулювання процедур екологічного due diligence, розроблення національних стандартів його проведення та впровадження механізмів екологічного страхування. Таким чином, екологічний due diligence слід розглядати як ключовий інструмент реалізації екологічної політики держави, який забезпечує ефективне управління екологічними ризиками, в тому числі під час відбудови, сприяє

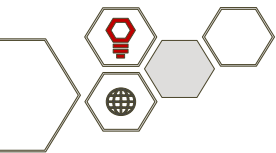
сталому розвитку та інтеграції України до європейського правового та економічного простору.

Список використаних джерел

1. Борінков, А. Що таке дью ділідженс і чому це важливий етап угоди. URL: https://jurliga.ligazakon.net/analytics/217795_shcho-take-due-diligence--chomu-tse-vazhliviy-etap-ugodi (дата звернення 22.01.2026).
2. Гуцаленко, Л. В. Due diligence: еволюція та генезис сутності. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки та практики*, 2017, № 12, С. 21–29. URL: <http://www.vsau.vin.ua/repository/getfile.php/16788.pdf> (дата звернення 23.01.2026).
3. Назаренко, І. М., Орехова, А. І. «Дью ділідженс»: сутність, призначення та послідовність проведення. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*, 2011, Вип. 20(1), С. 360–366. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2011_20%281%29__56 (дата звернення 18.01.2026).
4. Bonnitcha, J., McCorquodale, R. The Concept of ‘Due Diligence’ in the UN Guiding Principles on Business and Human Rights. *European Journal of International Law*, 2017, Vol. 28, Issue 3, P. 899–919. <https://doi.org/10.1093/ejil/chx042>
5. Долгерт, В. В. Окремі аспекти правового забезпечення ESG-стратегії на підприємстві. *Аналітично-порівняльне правознавство*, 2024, № 5, С. 260–265. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.05.42>
6. Алексін, Г. ESG due diligence в задачах повоєнного відновлення України. *Сталий розвиток економіки*, 2025, № 4(51), С. 215–222. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-51-31>

7. Будько, О. В., Кіріченко, О. І. Екологічний аудит у системі управління підприємством. *Економіка та управління підприємствами*, 2023, № 2(7), С. 41–47. [https://doi.org/10.31319/2709-2879.2023iss2\(7\).293561](https://doi.org/10.31319/2709-2879.2023iss2(7).293561).
8. Макарова, Ю. С., Завербний, А. С. Проблеми та перспективи грінвошінгу за глобалізаційних умов та розвитку циркулярної економіки. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*, 2022, Вип. 4, № 1, С. 127–139. <https://doi.org/10.23939/smeu2022.01.127>.
9. Будякова, О., Суддя, Ю. Корпоративна соціальна відповідальність у парадигмі сталого розвитку. *Сталий розвиток економіки*, 2025, № 2(53), С. 455–463. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-53-64>.
10. Питання Національної ради з відновлення України від наслідків війни: Указ Президента від 21 квітня 2022 року № 266/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2662022-42225> (дата звернення 22.01.2026).
11. План відновлення України. URL: <https://recovery.gov.ua> (дата звернення 22.01.2026).
12. European Commission. European Green Deal. URL: <https://ec.europa.eu/green-deal> (дата звернення 22.01.2026).
13. Оновлена оцінка потреб України на відновлення та відбудову. URL: <https://www.worldbank.org/uk/news/press-release/2023/03/23/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment> (дата звернення 12.01.2026).
14. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.2017 № 2059-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2059-19> (дата звернення 12.01.2026).
15. Про стратегічну екологічну оцінку: Закон України від 20.03.2018 №2354-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text> (дата звернення 12.01.2026).

16. Про екологічний аудит: Закон України від 24.06.2004 №1862-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1862-15#Text> (дата звернення 12.01.2026).
17. Самусевич, Я., Теницька, І., Новикова, Д. Екологічний контроль, моніторинг та аудит: нормативно-правове забезпечення та механізм реалізації в Україні. *Сталий розвиток економіки*, 2023, № 2(47), С. 196–202. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2023-47-28>.
18. Global ESG Due Diligence Study 2024. KPMG. URL: <https://kpmg.com/ua/uk/home/insights/2024/08/global-esg-due-diligence-study-2024.html> (дата звернення 17.01.2026).
19. Мамаєв, І. Таксономія ЄС як інструмент сталого фінансування: перспективи впровадження в Україні. *Право та інновації*, 2025, С. 108–116. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2025-4\(52\)-14](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2025-4(52)-14).
20. Директива (ЄС) 2024/1760 Європейського парламенту та Ради від 13 червня 2024 року щодо комплексної перевірки корпоративної стійкості та внесення змін до Директиви (ЄС) 2019/1937 та Регламенту (ЄС) 2023/2859. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52022PC0071> (дата звернення 14.01.2026).
21. Чмут, А. В. CSRD як інструмент стійкого відновлення України: перспективи впровадження стандартів ESG-звітності. *Вісник ХДУ Серія Економічні науки*, 2025, № 57, С. 71–76. <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2025-57-10>.
22. Directive (EU) 2022/2464 of the European parliament and of the Council of 14 December 2022 Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022L2464> (дата звернення 14.01.2026).